

Delprov C: skriva – exempel på bedömningsunderlag

Bedömningsmatris svenska

Bedömningsmatris svenska som andraspråk

Exempel på skrivuppgift samt fem elevlösningar med
tillhörande bedömningsanalyser

Delprov C: skriva

På följande sidor finns information om bedömningen av delprov C: skriva.

Delprovets utgångspunkter

Det centrala innehållet i kursplanerna för svenska och svenska som andraspråk utgör tillsammans med kunskapskraven grunden för provets inriktning och uppgifter. Hur det centrala innehållet finns representerat i delprov C: skriva framgår av tabellerna på sidorna 11 och 12 i det gröna häftet *Lärarinformation*. Följande kunskapskrav från kursplanen i svenska ligger till grund för bedömningen av delprovet.

Svenska

Betyget E	Betyget C	Betyget A
<p>Eleven kan skriva olika slags texter med viss språklig variation, enkel textbindning samt i huvudsak fungerande anpassning till texttyp, språkliga normer och strukturer. De berättande texter eleven skriver innehåller enkla gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med enkel uppbyggnad.</p> <p>Eleven kan söka, välja ut och sammanställa information från ett avgränsat urval av källor /.../. Sammanställningarna innehåller enkla beskrivningar och förklaringar, enkelt ämnesrelaterat språk samt i huvudsak fungerande struktur /.../.</p>	<p>Eleven kan skriva olika slags texter med relativt god språklig variation, utvecklade textbindning samt relativt väl fungerande anpassning till texttyp, språkliga normer och strukturer. De berättande texter eleven skriver innehåller utvecklade gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med relativt komplex uppbyggnad. Eleven kan söka, välja ut och sammanställa information från [ett avgränsat urval av källor /.../ (I provet finns ingen progression av källurvalet)]. Sammanställningarna innehåller utvecklade beskrivningar och förklaringar, utvecklat ämnesrelaterat språk samt relativt väl fungerande struktur /.../.</p>	<p>Eleven kan skriva olika slags texter med god språklig variation, välutvecklade textbindning samt väl fungerande anpassning till texttyp, språkliga normer och strukturer. De berättande texter eleven skriver innehåller välutvecklade gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med komplex uppbyggnad. Eleven kan söka, välja ut och sammanställa information från [ett avgränsat urval av källor /.../ (I provet finns ingen progression av källurvalet)]. Sammanställningarna innehåller välutvecklade och nyanserade beskrivningar och förklaringar, välutvecklat ämnesrelaterat språk samt väl fungerande struktur /.../.</p>

Följande kunskapskrav från kursplanen i svenska som andraspråk ligger till grund för bedömningen av delprovet.

Svenska som andraspråk

Betyget E	Betyget C	Betyget A
<p>Eleven kan skriva olika slags texter med viss språklig variation, enkelt textbindning och i huvudsak fungerande anpassning till texttyp, språkliga normer och strukturer. De berättande texter eleven skriver innehåller enkla gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med enkelt uppbyggnad. Eleven kan söka, välja ut och sammanställa information från ett avgränsat urval av källor /.../. Sammanställningarna kännetecknas av enkla beskrivningar och förklaringar, enkelt och fungerande kunskapsrelaterat språk samt i huvudsak fungerande struktur /.../.</p>	<p>Eleven kan skriva olika slags texter med relativt god språklig variation, utvecklade textbindning och relativt väl fungerande anpassning till texttyp, språkliga normer och strukturer. De berättande texter eleven skriver innehåller utvecklade gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med relativt komplex uppbyggnad. Eleven kan söka, välja ut och sammanställa information från [ett avgränsat urval av källor /.../ (I provet finns ingen progression av källurvalet)]. Sammanställningarna kännetecknas av utvecklade beskrivningar och förklaringar, utvecklat och fungerande kunskapsrelaterat språk samt relativt väl fungerande struktur /.../.</p>	<p>Eleven kan skriva olika slags texter med god språklig variation, välutvecklade textbindning och väl fungerande anpassning till texttyp, språkliga normer och strukturer. De berättande texter eleven skriver innehåller välutvecklade gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med komplex uppbyggnad. Eleven kan söka, välja ut och sammanställa information från [ett avgränsat urval av källor /.../ (I provet finns ingen progression av källurvalet)]. Sammanställningarna kännetecknas av välutvecklade och nyanserade beskrivningar och förklaringar, välutvecklat och fungerande kunskapsrelaterat språk samt väl fungerande struktur /.../.</p>

Anvisningar för bedömning av delprov C: skriva

Delprovet ska pröva elevernas förmåga att ”formulera sig och kommunicera i /.../ skrift”, ”anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang”, ”urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer” och i viss mån ”söka information från olika källor /.../”.

Helhetsbedömning. Det är helhetsbedömningen av texten som är det viktiga. Den är en sammanfattning av matrisens fem aspekter: Koppling till uppgiften, Innehåll, Struktur, Språk och stil samt Skrivregler. Om någon aspekt bedöms med F blir betyget på delprovet F.

Uppgift, genre, mottagare och situation. Eleverna har vid provtillfället tre skrivuppgifter att välja bland. Uppgifterna motsvarar olika texttyper som kan vara till exempel resonerande, utredande eller argumenterande. Varje skrivuppgift knyts också till ett sammanhang och en mottagare och ibland också till en specifik genre. I årets prov får eleverna välja att skriva antingen en krönika, ett bidrag till en nättidning eller ett debattinlägg, men ett annat år kan det vara andra texttyper och genrer som finns med.

Det är viktigt att precisera sammanhanget och mottagaren för eleven eftersom det påverkar textens utformning och innehåll. Bedömningen av anpassning till genre bör dock vara generös eftersom elever i den här åldern har mycket kvar att lära om olika sorters texter. Flera av de texter som förekommer i media är dessutom inte skrivna i någon entydig genre utan det viktiga är syftet med texten och vilka som är mottagare av den.

Källhantering prövas i begränsad omfattning i två av de tre uppgifterna. I den tredje uppgiften fungerar texthäftet som inspiration.

Mellanbetyg på delprovet. Lösningar som till övervägande del men inte helt motsvarar delprovsbetyg C eller A får mellanbetygen D respektive B på delprovet. När en lösning står och väger mellan två betyg ska helhetsbedömningen vara starkt vägledande för det delprovsbetyg som ges. Mellanbetygen kan inte sättas förrän vid helhetsbedömningen.

Bedömning i de fall eleven skriver mer än en skrivuppgift. Om en elev behandlar mer än en skrivuppgift får eleven själv välja ut den text som ska bedömas inom provet.

Bearbetning i efterhand. Skrivuppgiften i det nationella provet utförs vid ett tillfälle och medger inte i provsituationen någon större bearbetning. Det är dock fullt möjligt att i ett senare skede på skoltid, efter att läraren bedömt provlösningen, låta eleven få tillfälle att bearbeta sin text och därmed visa större skicklighet. Bearbetningen måste dock ske under kontrollerade former i skolan eftersom provet kan komma att återvändas av Skolverket.

Sammanhang och mottagare är viktigt att precisera för eleven eftersom det påverkar textens innehåll och form.

Svenska som andraspråk

Elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk använder ibland komplexa strukturer som de inte helt behärskar. Det är viktigt att bedömare inte låter sig störas av detta utan ser det som en utvecklingsprocess där eleven använder hela sin kommunikativa språkförmåga. Vid bedömningen bör läraren därför också beakta de inlärnings- och kommunikationsstrategier som eleven visar prov på vid tankemässigt krävande uppgifter. Det finns ett flertal sådana strategier, till exempel omskrivning, nybildning, överanvändning, övergeneralisering och förenkling. Kommunikation och språk går hand i hand och elevens språk kan därför ibland vara mindre varierat och eleven kan behöva använda fler ord för att beskriva företeelser, händelser och så vidare än en elev med svenska som modersmål.

Rishtagande bör bemötas positivt även i provsituationer, förutsatt att eleven samtidigt uppvisar en sådan språklig medvetenhet att de kommunikativa och innehållsliga kvaliteterna inte blir lidande. En komplex tankegång kan dock ibland innebära ett avkall på formen. Strategierna är ett samspel mellan tanke och språklig formulering och blir synliga när man ställer dem i relation till det avsedda innehållet. När eleverna närmar sig infödd språknivå är strategierna inte alltid synliga. Kommunikationsstrategierna finns med i matrisen för svenska som andraspråk, men det betyder inte att en elev måste använda strategier för att få ett betyg på uppgiften. Däremot ska läraren vara uppmärksam på om sådana strategier finns och ibland används av eleverna. Om en elev inte uppvisar några strategier ska läraren inte bedöma den aspekten i matrisen.

Eftersom formuleringarna i kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk i stort sett är identiska finns inte stöd för andra skillnader i bedömning än de som här tagits upp och som handlar om kommunikationsstrategier.

För den som vill läsa mer om svenska som andraspråk finns bland annat böckerna *Tänkarna springer före. Att bedöma ett andraspråk i utveckling*, 2005. Red. Tua Abrahamsson & Pirkko Bergman. Stockholm: HLS förlag och *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*, upplaga 2:1. 2013. Red. Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg. Lund: Studentlitteratur AB.

Om en elev inte uppvisar några strategier ska läraren inte bedöma aspekten Kommunikationsstrategier i matrisen.

Analys och bedömning av uppgift 3: Förbjuden känsla

3. Förbjuden känsla

Vissa känslor är inte riktigt accepterade att ha. Det kan till exempel vara avundsjuka, vilja att det ska gå dåligt för någon annan eller kärlek till en person som redan har ett förhållande.

Tidningen *NU* planerar ett temanummer om förbjudna känslor och efterfrågar därför ungdomars texter på temat. Du tar chansen att bidra med en krönika.

■ Skriv din *krönika*. **Skriv om** en känsla som du upplever som förbjuden. **Resonera** om det är bra eller dåligt att ha känslan. **Ge exempel** på en situation där känslan kan uppstå.

Rubrik: **Förbjuden känsla**

Beskrivning av uppgiften

I skrivuppgiften ”Förbjuden känsla” ska eleven skriva om en känsla som hon upplever som förbjuden och resonera om det är bra eller dåligt att ha känslan. Eleven ska också ge exempel på en situation där känslan kan uppstå. I uppgiftsformuleringen ges tre exempel på känslor som inte alltid är accepterade att ha och eleven kan välja att skriva om en av känslorna som finns exemplifierade, men lika gärna om någon helt annan känsla. Avsikten är att eleven ska skriva om en känsla men om eleven väljer att ta upp mer än en känsla är det inget som påverkar texten mot ett lägre delprovsbetyg. Utprovningen av skrivuppgiften har visat att de texter som tar upp flera känslor över lag blivit sämre än de där endast en känsla behandlats. De elever som valt två närliggande känslor, som exempelvis avundsjuka och svartsjuka, lyckades i stort sett lika bra som de som endast skrivit om en renodlad känsla. Avgörande för bedömningen av elevens text är till syvende och sist hur väl den motsvarar bedömningsmatrisens aspekter, oavsett hur många känslor som tas upp.

Eftersom eleven ska skriva en krönika är det en fördel om hon tar avstamp i någon aktuell situation där en så kallad förbjuden känsla kommit till uttryck. Det kan vara självupplevt eller något eleven hört talas om. Elevens resonemang för högre delprovsbetyg bör innehålla inslag av såväl personliga som allmänna iakttagelser kring den valda känslan. För delprovsbetyget E på denna uppgift räcker det dock att antingen det personliga eller det allmänna finns med.

Tonen i krönikan får gärna vara lättsam med ett ungdomligt läsartilltal, humoristiska vändningar och gärna en knorr på slutet i form av en uppmaning eller slutsats. Får eleven dessutom med en liknelse eller en metafor är även detta något som lämpar sig utmärkt i genren.

Bedömningsmatris till uppgift 3: Förbjuden känsla (svenska)

Om någon aspekt inte uppfyller kraven för E blir delprovsbetyget F.

Aspekter	E	C	A
Koppling till uppgiften	Eleven följer instruktionen. Texten fungerar i huvudsak som en krönika om en förbjuden känsla.	Eleven följer instruktionen. Texten fungerar relativt väl som en krönika om en förbjuden känsla.	Eleven följer instruktionen. Texten fungerar väl som en krönika om en förbjuden känsla.
Innehåll	Elevens tankegång framgår. Eleven resonerar på ett enkelt sätt om det är bra eller dåligt att ha känslan. Eleven ger ett exempel på en situation där känslan kan uppstå.	Elevens tankegång framgår tydligt. Eleven resonerar på ett utvecklat sätt om det är bra eller dåligt att ha känslan. Elevens exempel är passande och fördjupar/utvidgar resonemanget. Krönikan innehåller både det personliga och det allmänna men det råder inte alltid balans mellan dem.	Eleven resonerar på ett välutvecklat och nyanserat sätt om det är bra eller dåligt att ha känslan. Elevens exempel är träffande och fördjupar och/eller utvidgar resonemanget. Det råder god balans mellan det personliga och det allmänna.
Struktur	Texten är i huvudsak sammanhängande och begriplig. Textbindningen är enkel.	Texten är sammanhängande och strukturen är tydligt urskiljbar, t.ex. genom styckeindelning, styckemarkering och inledning. Textbindningen är utvecklad. Det finns en avslutning, t.ex. genom ett försök till slutsats eller uppmaning till läsaren.	Texten är sammanhängande och välstrukturerad, t.ex. genom konsekvent genomförd styckeindelning och styckemarkering och effektiv inledning. Textbindningen är välutvecklad. Det finns en medveten avslutning, t.ex. genom en slutsats eller en uppmaning till läsaren.
Språk och stil	Ordvalet är enkelt. Meningsbyggnaden fungerar i huvudsak.	Ordvalet är varierat och passar en krönika, t.ex. genom ungdomligt språkbruk, läsartilltal eller humoristiska vändningar. Meningsbyggnaden är varierad och relativt väl fungerande.	Ordvalet är träffande, varierat och specifikt och lyfter krönikan, t.ex. genom användning av liknelser och metaforer. Meningsbyggnaden är varierad, träffsäker och väl fungerande.
Skrivregler	Eleven följer i huvudsak skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning.	Eleven följer relativt väl skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning.	Eleven följer väl skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning.

	F	E	D	C	B	A
Helhetsbedömning		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är i huvudsak anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är relativt väl anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är väl anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.

Bedömningsmatris till uppgift 3: Förbjuden känsla (svenska som andraspråk)

Om någon aspekt inte uppfyller kraven för E blir delprovsbetyget F.

Aspekter	E	C	A			
Koppling till uppgiften	Eleven följer instruktionen. Texten fungerar i huvudsak som en krönika om en förbjuden känsla.	Eleven följer instruktionen. Texten fungerar relativt väl som en krönika om en förbjuden känsla.	Eleven följer instruktionen. Texten fungerar väl som en krönika om en förbjuden känsla.			
Innehåll	Elevens tankegång framgår. Eleven resonerar på ett enkelt sätt om det är bra eller dåligt att ha känslan. Känslan behöver inte anses förbjuden. Även en negativ känsla accepteras. Eleven ger ett exempel på en situation där känslan kan uppstå.	Elevens tankegång framgår tydligt. Eleven resonerar på ett utvecklat sätt om det är bra eller dåligt att ha känslan. Elevens exempel är passande och fördjupar/utvidgar resonemanget. Krönikan innehåller både det personliga och det allmänna men det råder inte alltid balans mellan dem.	Eleven resonerar på ett välutvecklat och nyanserat sätt om det är bra eller dåligt att ha känslan. Elevens exempel är träffande och fördjupar och/eller utvidgar resonemanget. Det råder god balans mellan det personliga och det allmänna.			
Struktur	Texten är i huvudsak sammanhängande och begriplig. Textbindningen är enkel.	Texten är sammanhängande och strukturen är tydligt urskiljbar, t.ex. genom styckeindelning, styckemarkering och inledning. Textbindningen är utvecklad. Det finns en avslutning, t.ex. genom ett försök till slutsats eller uppmaning till läsaren.	Texten är sammanhängande och välstrukturerad, t.ex. genom konsekvent genomförd styckeindelning och styckemarkering och effektiv inledning. Textbindningen är välutvecklad. Det finns en medveten avslutning, t.ex. genom en slutsats eller en uppmaning till läsaren.			
Språk och stil	Ordvalet är enkelt. Meningsbyggnaden fungerar i huvudsak.	Ordvalet är varierat och passar en krönika, t.ex. genom ungdomligt språkbruk, läsartilltal eller humoristiska vändningar. Meningsbyggnaden är varierad och relativt väl fungerande.	Ordvalet är träffande, varierat och specifikt och lyfter krönikan, t.ex. genom användning av liknelser och metaforer. Meningsbyggnaden är varierad, träffsäker och väl fungerande.			
Skrivregler	Eleven följer i huvudsak skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning.	Eleven följer relativt väl skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning.	Eleven följer väl skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning.			
Kommunikationsstrategier	Eleven använder vid behov i huvudsak fungerande strategier.	Eleven använder vid behov relativt väl fungerande strategier.	Eleven använder vid behov väl fungerande strategier.			
	F	E	D	C	B	A
Helhetsbedömning		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är i huvudsak anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är relativt väl anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är väl anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.

Exempel på lösning och bedömning av uppgift 3

Elevlösning 13 (svenska)

Förbjuden känsla?

Känslan... Känslan som uppstod... "Vad ska jag säga?" flög igenom mitt huvud. Det var som om någon hade klipt av mig tungan. Ja, vad skulle jag säga? Jag menar det var ju inget egentligen som hade förändrats mellan oss. det var fortfarande två bästa vänner som stod där och tittade på varandra, mitt i den vackra stockholms natten. Han kramar mig, hårt. Jag får panik. Jag skjuter honom ifrån mig vi står och ser på varandra en lång stund. Jag tar ett, två steg bak. Vad var det jag kände? kärlek, sorg? Min tunghäfta släppte sakta. Och utan att jag tänkte på det sa jag vi går hem till mig. Vi gick, nästan hela vägen i tystnad. Varför tog jag det så hårt? Det var ju knappast så att jag var kär i honom, Nej, vi var mer som syskon. Han var Gay, so what?! Det kändes som han svek mig. Vål i min student, lägenhet frågade ja "te?". "Ja, tack" svarade han. Han skrattade till, vi drack alltid te sena kvällar. Vi pratade om allt som hänt sen sist han hade tydligen träffat en kille som han gillade, på finnlandsfärgan. Jag var fortfarande inte säker på vad jag tyckte om att han var gay. Han somnade hos mig den natten. var det orettvist av mig att inte vara så förstående som nu i efterhand? var jag självisk? Jag menar det är massor olika människor som "komer ut ur garderåben" varge dag. Och det är ju precis sama som om han skulle säga att han är hetro. Det var ju det jag förväntade mig att han var Hetro...

Analys och bedömning 13

Koppling till uppgiften. Eleven följer instruktionen, men texten skulle behöva bearbetas för att fungera som en krönika om en förbjuden känsla.

Innehåll. I texten utgår eleven från en situation där hon själv nyligen drabbades av en känsla som hon upplevde starkt negativt. Hon säger inte i klartext att känslan skulle vara förbjuden, men det framgår av texten att eleven inte tycker att den kändes rätt. Känslan uppstod när hennes killkompis berättade för henne att han var gay. Hon hade fram till dess känt att hon och han varit bästa vänner, men att det varit en ren kompisrelation, inget mer. Därför blir hon själv överrumplad över sin negativa reaktion på beskedet. Elevens tankegång framgår tydligt och tankarna kring den specifika händelsen och reaktionen på den utvecklas. Mot slutet av texten, i meningen som inleds med orden "Jag menar" lyfter eleven som hastigast blicken och ser frågan i ett större perspektiv.

Struktur. Inledningen är intresseväckande genom att läsaren förstår att skribenten drabbats av en känsla som förvånat henne själv. För att få veta vad det är som har hänt måste man läsa vidare. Mot mitten av texten avslöjas vad det är som utlöst känslan. Därefter följer ett resonemang med funderingar kring den egna reaktionen. Eleven undrar varför hon fick den förbjudna känslan att inte genast acceptera kompisens läggning. Hon håller sig till den röda tråden, men avslutningen är mer trevande än inledningen och någon slutsats eller uppmaning ger hon inte. Textbindningen är oftast enkel då meningarna inleds med korta fundament som "Jag", "Vi" eller "Han". Ibland ställs retoriska frågor som hon själv besvarar och då blir det genast mer flyt i texten. Hela texten är skriven i ett enda stycke.

Språk och stil. Ordvalet är någorlunda varierat och passar innehållet i krönikan. Retoriska frågor är ett genomgående stilgrepp i texten, men även

liknelsen ”Det var som om någon hade klipt av mig tungan” passar bra i sammanhanget. Uttryck som ”den vackra stockholms natten” och ”Min tunghäfte släpte” bidrar till textens läsvärde och språket har en ungdomlig ton som lämpar sig för en ungdomstidning, till exempel med uttrycket ”so what?!” Tempusbytet till presens när eleven beskriver hur kompisens kramar henne i samband med avslöjandet kan vara ett sätt att understryka dramatiken eleven upplever i situationen, även om preteritum rakt igenom texten skulle varit nog så bra.

Skrivregler. Satsradningar förekommer och vid upprepade tillfällen inleder eleven ny mening med liten bokstav. En gång missar hon att markera direkt anföring, men vid andra tillfällen görs det korrekt. I texten förekommer även många stavfel, exempelvis blir det ofta fel vid dubbeltecknad konsonant och dessutom förekommer många andra stavfel samt några särskrivningar. Texten innehåller så många meningsbyggnadsfel och stavfel att skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning inte kan sägas vara i huvudsak uppfyllda. Detta trots att felen inte stör förståelsen i nämnvärd grad.

Helhetsbedömning. Texten bedöms i sin helhet med *delprovsbetyget F*, vilket beror på de stora brister eleven uppvisar inom aspekten Skrivregler. Språk och stil samt aspekten Struktur når bitvis högre än E. Det finns också en innehållsmässig potential som gör att texten med små medel skulle kunna bearbetas så att delprovsbetyget kunde bli C.

Elevlösning 14 (svenska som andraspråk)

Förbjuden känsla'

Sommarlovet är slut & ett nytt skolår har börjad. Under sommaren har jag hunnit läka mig blivit starkare, tuffare & kaxigare. Äntligen var jag inte rädd för henne längre. Hon som gjorde narr av mig, att jag inte fick några vänner, med andra ord: hon som gjorde mitt liv till ett helvete.

Jag har så mycket hat i mig som samlats under åren jag blivit mobbad av henne, & med det hatet var jag redo att göra hämd, & hennes liv till ett helvete. Tredje världskriget var på väg att ske, precis framför ögonen av alla...

Är det rätt att ha hat-känslan? För när man har det kan vad som helst hända, man kan döda, misshandla eller göra någons liv till ett helvete. Vad som helst. kan hända som sagt.

Vi är ju människor, och inte änglar, och just för att vi är människor så gör alla fel, små eller stora fel, men alla gör iallafall fel. Ingen människa är perfekt.

Just för att alla gör fel så borde man inte bry sig. Man kan stå upp för sig själv men absolut inte göra något dumt & osmart. Det är ingen nytta.

Om alla brydde sig i allt & alla & samlade hat så skulle världen vara helt sjuk, bara hat & ännu mer hat. Det skulle vara krig i all evigheter.

Jag skulle vilja leva i en värld med kärlek, vänskap & trygghet. Det tror jag även resten av världen vill så därför är jag emot känslan hat. Man ska visa att man är bättre, att man njuter av livet då livet är så kort, & det är genom kärlek & inte hat.

Analys och bedömning 14

Koppling till uppgiften. Eleven följer instruktionen. Texten fungerar i huvudsak som en krönika om en förbjuden känsla.

Innehåll. Känslan som eleven upplever som förbjuden är hat. Hon har själv samlat på sig mycket hat mot en flicka i skolan som mobbat henne under flera år. Eleven beskriver kortfattat hur hennes eget hat fått henne att vilja hämnas. Hon drar sedan paralleller till hur hat i världen leder till krig, som i sin tur leder till mer hat och fler krig. Eleven, som av egen erfarenhet vet hur hat föder längtan efter hämnd, ger även allmänt hållna förslag på lösningar, dels i tredje stycket nedifrån, dels i textens slutkläm. Krönikan är dock över huvud taget allmänt hållen, och trots att ämnet är angeläget framstår innehållet som ytligt och engagerar inte fullt ut. Merparten av krönikan är lätt att förstå, men när eleven i mitten av texten beskriver hur människor har fel och brister är syftningen något oklar. Det är även svårt att se hur början och slutet hänger samman innehållsligt.

Struktur. Krönikan har en enkel uppbyggnad. Den är indelad i sju påfallande korta stycken vilket ger ett något splittrat intryck. Texten hade vunnit på om stycke ett och två sammanfogats och likaså stycke tre och sex. I inledningen förklarar eleven varför hon drabbats av den förbjudna känslan hat. Därefter kommer ett stycke där eleven går rakt på sak och beskriver hatet och den destruktiva kraften i känslan. Resten av texten är ett relativt klichéartat resonemang om att hat är dåligt och att världen behöver kärlek. Eleven ger även råd om hur man bör bete sig i stället för att hata. Avslutningsmeningen är genomtänkt så tillvida att den är en uppmaning till läsaren, och en sådan slutkläm passar för genren. Textbindningen är ofta enkel, men ibland mer utvecklad. Hatet är en genomgående ledfamilj, medan andra inslag presenteras utan att eleven återknyter till dem längre fram i texten. En ledfamilj som bara förekommer i början av texten är flickan som mobbade henne under flera år. Samma sak är det med sommarlovets som beskrevs som så viktigt. Exempel på god textbindning är när eleven i mitten av texten tar upp hur människor gör fel och sedan i det följande stycket inleder med att återknyta till dessa fel.

Språk och stil. Ordvalet är enkelt och föga varierat, bortsett från några inlärda helfraser. I mitten av texten ställer eleven en retorisk fråga vilket passar bra i en krönika. Meningarna som följer ger dock inte svar på frågan utan är i stället osammanhängande. När eleven i andra stycket skriver ”Tredje världskriget var påväg” är det en metafor för det hämndbegär eleven kände mot sin plågoande och sådana metaforer lämpar sig väl inom krönikegenren.

Skrivregler. Skrivreglerna följs i huvudsak. Elevens sätt att allt som oftast använda &-tecknet i stället för att skriva ordet ”och” är störande och några gånger gör eleven fel vid skiljetecken. Stavningen fungerar i huvudsak.

Kommunikationsstrategier. Eleven använder sig av relativt väl fungerande strategier för att göra sig förstådd. Ibland är uttryckssätten inte riktigt adekvata men texten är ändå fullt begriplig. Läsaren förstår för det mesta vad som avses, exempelvis då hon i början av texten skriver ”hunnit

läka mig” och i nästa stycke ”göra hämd”. Oftast gör eleven rätt när det gäller kongruensböjning, men här och var lyser inlärarespråket igenom och hon skriver exempelvis ”nytt skolår har börjad”, ”hat-känslan ... det” och ”all evigheter” och vid några tillfällen tappar eleven småord som ”det är [till] ingen nytta”. Eleven använder ofta helfraser som till exempel ”Ingen människa är perfekt”. Förmågan att kunna plocka fram lämpliga fraser och foga in dem där de passar i den egna tankegången är en del i den utvecklingsprocess som leder fram till kunskaper om hur man bäst använder det svenska språket för att uttrycka sig adekvat och nyanserat.

Helhetsbedömning. Texten bedöms i sin helhet med *delprovsbetyget E*. Textens innehåll och form är i huvudsak anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation. Kommunikationsstrategierna når kraven för C medan texten i övrigt uppfyller matrisens krav för E.

Elevlösning 15 (svenska)

Förbjuden känsla?

På den senaste tiden tycks jag se och läsa massor om ”förbjuden kärlek”. Oftast är det om en kvinna som faller för en man som redan är i ett förhållande och då försöker hon alltid få honom. Hon lyckas men det blir inget happy ever after för dem.

Att bli kär i en person som redan är i ett förhållande är alltid dåligt. Jag vet att man inte kontrollerar om man ska bli kär eller inte men man borde inte agera på sina känslor i den stunden. Det man känner i stunden kan bara vara hormoner, man fruktar efter något ”farligt”. Hon/han är ju upptagna och man försöker fånga in personen i sitt nät.

Om en sådan händelse inträffar och man lyckas få personen i förhållandet, blir man lycklig då? Man får personen, men personens partner då? Det kommer sluta att man ser honom/henne med tårar i ögon och ett brusten hjärta, vill man verkligen det? Om jag ska vara ärlig så slutar det dåligt vad som än händer. Om man agerar på sina känslor så blir personens partner förkrossad, om du dock inte agerar på dina känslor mår du dåligt tills du går över personen.

Det är förstås också personen som är i förhållandet fel, dem har sin kärlek framför sig men låter sig frestas av någon annan. Det är lika mycket deras fel som personen som agerar på sina känslor.

Min slutsats är att om man faller för någon i ett förhållande så ska man inte gå för det. Aldrig, inga undantag! Men du som är i ett förhållande ska kunna motstå och inte låta sig frestas. Du har redan någon som älskar dig och som du älskar!

Analys och bedömning 15

Koppling till uppgiften. Eleven följer instruktionen. Texten fungerar relativt väl som en krönika.

Innehåll. Eleven har under den senaste tiden sett och läst mycket som har med ”förbjuden kärlek” att göra och det är orsaken till att hon skriver krönikan. Var hon stött på detta skulle ha varit intressant för läsaren att få veta. Själv är hon tydlig med sin åsikt att man inte ska ge efter för sina känslor ifall man blir kär i någon som redan är i ett förhållande. Samma sak gäller den som redan har en partner, anser eleven. Man ska hålla fast vid den man har. Elevens text har snarast karaktär av debattinlägg då hon framför sin tes och argumenterar för den. Det starkaste argumentet är att man gör personens partner ”förkrossad”, men det finns även ett mer tydligt formulerat argument som handlar om att man mest är ute efter något ”farligt” och att det är hormonerna som spökar. Krönikan är överlag allmänt hållen och det saknas personliga exempel som skulle ha kunnat fördjupa och utvidga resonemanget.

Struktur. Texten är väldisponerad då eleven inleder med en förklaring till varför hon skriver krönikan och avslutar med en slutsats som även innehåller en uppmaning till läsaren. Däremellan resonerar hon om varför hon tycker att det är dåligt att ha den förbjudna känslan, eller snarare varför man inte ska ge efter för den. Eleven har ett huvudargument och detta argument utvecklas. Hon går från att tala om frågan i allmänna ordalag till att i slutet rikta sig till personer som just nu befinner sig i den situation hon har beskrivit, vilket blir effektivt. Textbindningen är utvecklad då eleven ger läsaren signaler om samband mellan olika delar av innehållet, till exempel i inledningen av de tre sista styckena: ”Om en sådan händelse inträffar”, ”Det är förstås också” och ”Min slutsats är”.

Språk och stil. Ibland används inte det rätta ordet, medan det finns prov på ett varierat ordval i andra delar av texten. Några böjningsfel och ett par syftningsfel finns, men de stör inte förståelsen av texten. Uttryck som ”är i ett förhållande”, ”man känner i stunden” och ”förkrossad” är träffsäkra och lyfter texten. Det finns exempel på såväl utbyggda verbfraser som utbyggda nominalfraser. Meningsbyggnaden är varierad och ordföljden fungerar väl.

Skrivregler. Skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning följs relativt väl.

Kommunikationsstrategier. Eleven följer som sagt relativt väl skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning och de fel som ändå finns i texten tycks bero på att eleven ännu inte vet exakt hur alla ord används i språket. Hon försöker uttrycka komplicerade tankar, vilket ofta lyckas även om en omläsning av vissa meningar kan behövas. Ett exempel är i mitten av texten då eleven skriver ”tills du går över personen” vilket genast blir tydligare om man byter ordet ”går” mot ordet ”kommer”. I andra stycket vållar ordet ”fruktar” viss förvirring om vad hon egentligen menar. Inslagen av engelska uttryck kan vara ett utslag av kodväxling men kan lika gärna vara en medveten strategi för att ge texten en ungdomlig ton som passar i sammanhanget. På det stora hela kan man följa elevens

tankegång och argumentation och hon förmedlar sin åsikt med starkt engagemang.

Helhetsbedömning. Texten bedöms i sin helhet med *delprovsbetyget D*. Texten uppfyller matrisens aspekter för Struktur och Kommunikationsstrategier på C-nivå. När det gäller aspekterna Språk och stil och Skrivregler når eleven även där C och det sker på ett något annorlunda sätt än om eleven hade haft svenska som modersmål. Bedömningen av Innehåll stannar vid E, dels på grund av en viss otydlighet i vad eleven vill ha sagt i andra stycket, dels beroende på att elevens exempel inte fördjupar eller utvidgar resonemanget. Sammantaget blir bedömningen till övervägande del C och delprovsbetyget blir därför D.

Elevlösning 16 (svenska)

Förbjuden känsla?

Jag har precis kollat klart på *The Notebook*, för säkert 56:e gången. Tårarna forsar som vanligt och runt omkring mig ligger använda näsdukar. Två personer som älskar varandra måste skiljas åt för att deras förhållande är opassande, förbjuden kärlek. Efter flera år hittar dem tillbaka till varandra, trots allt. En riktigt vacker historia.

Som en blixtnedslår det mig; filmen tar upp otroghet, något som sällan accepteras i den värld vi lever i. Men ingen som har sett filmen skulle klandra Allie för att hon föredrog sin livs kärlek mot sin rika och omtänksamma fästman.

Våra TV-apparater fylls med gråtande fruar vars män varit otrogna eller lämnat dem för den unga blondinen med modell-kropp, män som ljuger om att de måste jobba över men istället äter en lyxig middag med sekreteraren.

Ända sen vi var små har vi lärt oss att det är fel att vara otrogen. Sådant accepteras inte, sådant ska vi alla frukta. I Guds ögon är det en synd och förritiden fick man lida mycket för den.

Men hörnni, vad har hänt med kärleken? Spelar inte den någon roll här?

Tänk er att en kvinna är gift med en man. En gång i tiden älskade de varandra, men så som det händer ibland försvinner känslorna med tiden. Han jobbar mycket och hon saknar romantiken. Så träffar hon en annan man. Han är charmig och intressant. Hon förälskar sig och begår ett äktenskaps brott, sedan lämnar hon sin man och lever lyckligt tillsammans med den hon älskar.

Har hon gjort fel? Begått ett allvarligt brott mot etikens regler? Nej, så tycker inte jag. Alla har rätt till att vara lyckliga, att älska och bli älskade. Hade det verkligen varit bättre om hon hade stannat kvar hos sin man och levt ett sorgligt och trist liv?

Det handlar om perspektiv och med vilka ögon man ser på situationen. Begår man äktenskaps brott är det oftast för att något i ens förhållande inte är som det ska, alltså är det båda parternas fel.

Döm aldrig någon i förväg, det kan finnas en lika vacker historia bakom det hela som Allies och Noahs. Vem vet, om Allie hade ignorerat den där förbjudna känslan som ville ha Noah hade hon kanske levt med ånger i resten av livet.

Analys och bedömning 16

Koppling till uppgiften. Eleven följer instruktionen. Texten fungerar relativt väl som en krönika.

Innehåll. Den känsla eleven tar upp är förbjuden kärlek och hon kommer i samband med det även in på ”otroghet”. Anledningen är att hon blivit starkt berörd av filmen ”The Notebook” som handlar om två personer som älskar varandra, men vars förhållande anses vara opassande av omgivningen. Eleven skriver: ”Ända sedan vi var små har vi lärt oss att det är fel att vara otrogen.” Med filmen som utgångspunkt ifrågasätter hon den ståndpunkt som lärs in och för ett resonemang som går ut på att man inte ska döma någon utan att känna till bakgrunden. Den som upplever så kallad förbjuden kärlek och kanske även begår ”äktenskaps brott” kan vara på väg in i ett bättre förhållande och i så fall gör personen inte fel, enligt eleven. En central mening i elevens text är ”Alla har rätt till att vara lyckliga, att älska och bli älskade”. Förutom exemplet från filmen ger eleven två allmänt hållna exempel på förbjuden kärlek varav det första, som handlar om teveserier om ”gråtande fruar vars män varit otrogna”, är något otydligt. Exempel nummer två tar upp förhållanden där kärleken svalnat och ny kärlek lockar och det exemplet är mer relevant i sammanhanget.

Struktur. Den film eleven inleder med att referera till återknyter hon sedan till i slutet av krönikan vilket blir effektfullt. I inledningen talar hon om att hon just sett filmen vilket föranleder att hon skriver krönikan. I avslutningen drar hon slutsatser utifrån handlingen i filmen. Texten är indelad i fyra storstycken som åtskiljs av blankrad och varje storstycke består av två kortare stycken, vilka i sin tur åtskiljs med ny rad och indrag. Styckeindelningen fungerar relativt väl, även om det i en kort text som denna varit mest naturligt med enbart den ena sortens markering. Det andra storstycket hänger innehållsmässigt mindre ihop med resten av texten och det är något oklart vad eleven vill ha sagt i det stycket. Resten av texten är väl sammanhållen med utvecklad textbindning, till exempel genom användning av tidsuttryck som ”Jag har precis”, ”Efter flera år”, ”Ända sen vi var små” och ”förritiden”. Även retoriska frågor som i viss mån besvaras i texten bidrar till god textbindning.

Språk och stil. Texten har en lättsam och ungdomlig ton som lämpar sig för en krönika i detta sammanhang. Flera gånger riktar sig eleven direkt till läsaren då hon skriver: ”Men hörni”, ”Tänk er” och ”Döm aldrig” vilket bidrar till att texten engagerar. Ordvalet är för övrigt varierat och passande, till exempel då eleven skriver ”Tårarna forsar”, ”klandra”, ”ignorera” och ”äktenskaps brott”.

Skrivregler. Eleven följer relativt väl skriftspråkets normer för skilje-tecken och stavning. Hon gör dock några särskrivningar, ihopskrivningar av sammansatta ord samt några enstaka stavfel.

Helhetsbedömning. Texten bedöms i sin helhet med *delprovsbetyget C*. Texten passar syftet, mottagaren och kommunikationssituationen och matrisens krav för C uppnås i samtliga aspekter. Särskilt stark är strukturen där inledningen är effektiv och där avslutningen innehåller en slutsats och en uppmaning till läsaren.

Elevlösning 17 (svenska)

Förbjuden känsla?

Jag kommer ihåg när man var liten och allt handlade om vem som hade den finaste leksaken eller vem som kunde rita finast.

I mitt fall så var jag aldrig bäst på någonting och jag var alltid nummer två med den finaste leksaken.

Den jag tävlade mest mot var en tjej i min klass. Alla älskade henne för att hon kunde rita som en gudinna och hon hade alltid den coolaste leksaken.

Efter ett jullov fick alla ta med sig den finaste leksaken vi hade fått i julklapp och så kom hon med den där senaste barbiedockan som jag hade önskat mig men inte fått.

Jag kan idag komma ihåg känslorna jag hade i kroppen under den dagen. Det var som om jag gick runt med ett svart regnmoln över huvudet. Ett sånt där som man kan se i tecknade filmer.

Det var avundsjukan som spottade mig i ansiktet.

Jag ville gråta och skrika när hon hade visat upp den där otroligt fina barbiedockan, triumferande.

Fast det var ju förbjudet. Läraren hade sagt att man absolut inte fick visa avundsjuka utan att man istället skulle visa hur glad man var för den andres skull.

Det var när man var liten.

Idag kan det handla om att ha den senaste telefonen eller åka till den mest exklusiva platsen.

Jag tycker att avundsjuka är en ganska dålig känsla. Den får oss att må dåligt och den skapar girighet. Samtidigt kan den få oss att göra dumma saker.

Den är som en liten djävul som sitter på axeln och säger åt en hur man ska agera.

Jag tror att med tiden lär man sig att man inte kan få allt och att man istället ska vara glad för andras skull även om den där lilla djävulen sitter på axeln.

För avundsjuka är trots allt en mänsklig känsla men om vi vill motarbetan den kan vi bara stänga av örat där djävulen står och lyssna på ängeln som sitter på den andra axeln.

Analys och bedömning 17

Koppling till uppgiften. Eleven följer instruktionen. Texten fungerar väl som en krönika.

Innehåll. Krönikan tar upp avundsjuka och den renodlade känslan bidrar till tydligheten. Eleven beskriver två konkreta situationer, dels hur hon blev avundsjuk när hon var liten, dels hur hon än i dag kan känna samma sak. Att känslan är förbjuden fick hon som liten höra i klartext av sin klasslärare i samband med att alla barn tog med sig en leksak de fått i julklapp. Man fick inte visa avundsjuka utan man skulle i stället visa hur glad man var för den andres skull. Fortfarande håller eleven fast vid uppfattningen att avundsjuka är en dålig känsla och återvänder till lärarens ord om att man ska glädjas med den andre. I den del som handlar om hur avundsjukan ser ut i dag och vad den fyller för funktion skulle eleven ha kunnat utveckla tankegångarna ytterligare och kanske kunde hon även ha belyst annan avundsjuka än den rent materiella. Krönikan har mer av det personliga än det allmänna även om bådadera finns med.

Struktur. Elevens tillbakablick på hur avundsjukan uppstod och kändes då hon var liten utgör en effektiv inledning. Avslutningen är också medveten med en slutsats/uppmaning som har en ”knorr” genom de kontrasterande figurerna som sitter på hennes axlar och talar till henne. Djävulen på den ena axeln står för avundsjukan medan ängeln på den andra axeln står för viljan att glädjas åt andras framgång. Textbindningen är välutvecklad, främst genom att innehållet är väl sammanhållet kring det givna temat avundsjuka. Flickan som eleven var avundsjuk på som liten utgör en ledfamilj som löper genom den första halvan av texten medan djävulen på ena axeln är en ledfamilj i den andra halvan. Styckena är innehållsmässigt sammanhållna och ser något längre ut i det handskrivna originalet än när texten skrivits in på dator. Några av småstyckena kunde dock med fördel ha sammanfogats till längre enheter för att tydligare visa hur delarna hör ihop innehållsmässigt.

Språk och stil. Ordvalet är träffsäkert, varierat och specifikt och fyllt av såväl liknelser som metaforer, vilka infogats naturligt i texten. Avundsjukan liknas exempelvis både vid ett svart regnmoln över elevens huvud och vid en liten djävul på axeln. När djävulen dessutom spottar henne i ansiktet är det prov på riktigt mustig språkanvändning. Dessa stilfigurer bidrar till att texten kan uppfattas som en krönika. Meningsbyggnaden är varierad och väl fungerande. Det finns en växling mellan längre och kortare meningar som ger ett bra flyt i språket.

Skrivregler. Eleven följer väl skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning, men den sista meningen kunde med fördel ha delats upp i två och just i slutmeningen finns även ett par stavfel/skrivfel.

Helhetsbedömning. Texten bedöms i sin helhet med *delprovsbetyget B*. Texten passar syfte, mottagare och kommunikationssituation och matrisens krav för A uppnås i aspekterna Koppling till uppgiften, Struktur, Språk och stil samt Skrivregler. Innehållsmässigt råder en viss obalans mellan det personliga och det allmänna samt mellan hur mycket eleven tar upp om hur avundsjukan visar sig i dag jämfört med hur den visade sig när hon var liten, vilket leder till att aspekten Innehåll når matrisens krav för C. Sammantaget når eleven sålunda till övervägande del A, vilket ger delprovsbetyget B.